

Innst. 198 S

(2012–2013)

Innstilling til Stortinget fra familie- og kulturkomiteen

Dokument 8:14 S (2012–2013)

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Robert Eriksson, Vigdis Giltun og Laila Marie Reiertsen om å kjøpekraftjustere kontantstøtte og barnetrygd i forhold til utgiftsnivået i bostedslandet

Til Stortinget

Sammendrag

Forslagsstillerne viser til at utviklingen i den økonomiske situasjonen i mange land i Europa og i andre deler av verden har gjort migrasjonen mer omfattende enn tidligere. Norge er ifølge forslagsstillerne et attraktivt migrasjonsmål med sin gunstige økonomiske situasjon, behovet for arbeidskraft og sjenerøse velferdsordninger.

Forslagsstillerne viser til at økt innvandring og press på velferdsordningene har medført behov for gjennomgang og vurdering av de forskjellige elementene i velferdssystemet.

Forslagsstillerne viser ellers til Brochmann-utvalget som skulle «beskrive og vurdere nærmere de elementene i den norske velferdsmodellen som påvirker og påvirkes av en økende migrasjon», jf. NOU 2011:7 Velferd og migrasjon.

Forslagsstillerne viser videre til at i tillegg til folketrygden finnes overføringsordninger som bidrar til omfordeling og inntektssikring for barnefamilier. Overføringer som kontantstøtte og barnetrygd er basert på det norske utgiftsnivået og på kostnadsnivået familier i Norge forholder seg til.

Forslagsstillerne anfører at overføringene er basert på brukere som oppholder seg i landet størstedelen av livet og som gjennom yrkesaktiv innsats

bidrar til felleskassen over tid. I EØS-avtalen gjøres det unntak fra kravet om bosetting i Norge for rett til barnetrygd for barn av personer som er trygdet i Norge. En person som arbeider i Norge eller på et norsk skip, vil ha rett til barnetrygd selv om barna ikke bor i Norge.

Forslagsstillerne gjør videre gjeldende at kontantstøtten skal gi foreldre muligheten til å velge omsorgsform for sine barn. Den skal bidra til å likestille den enkelte familie når det gjelder overføringer fra staten til omsorgsformål slik at barnehage blir økonomisk likestilt med andre former for barnepass. Også når det gjelder kontantstøtten er det et krav at barnet bor i Norge. Imidlertid gjelder de samme unntak som for barnetrygden i EØS/EU-området.

Forslagsstillerne viser til at kontantoverføringene til familiene er basert på norsk kostnadsnivå og familienes mulighet til å sørge for sine barns levekår i det norske samfunnet. Barn som oppholder seg i andre land, får sine muligheter for verdige og nødvendige vilkår ut fra kostnader og familiens kjøpekraft i bostedslandet. Forslagsstillerne viser ellers til at i mange land innenfor EØS/EU er kostnadsnivået for familiene betydelig lavere enn i Norge.

Forslagsstillerne viser til at Arbeidsdepartementet har igangsatt en full gjennomgang av eksportreglene for alle ytelsene i folketrygden og en vurdering av Norges handlingsrom i EØS-lovgivningen for å endre dagens regelverk. I hovedsak skal dette gjelde kontantstøtte og barnetrygd.

Med erkjennelsen av at særlig kontantstøtte og barnetrygd er ytelser som er basert på det å bo i Norge, utgiftsnivået for familier og deres mulighet til å sørge godt for sine barn, er det ifølge forslagsstillerne naturlig å se nærmere på effekten av norske velferdsytelser som eksporteres til land med betydelig lavere kostnadsnivå.

Forslagsstillerne fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en sak for Stortinget om kjøpekraftjustering av kontantstøtte og barnetrygd i forhold til kostnadsnivået i bostedslandet, i løpet av vårsesjonen 2013.»

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, lederen Gunn Karin Gjøl, Kåre Simensen, Arild Stokkan-Grande og Lene Vågslid, fra Fremskrittspartiet, Solveig Horne, Øyvind Korsberg og Ib Thomsen, fra Høyre, Linda C. Hofstad Helleland og Olemic Thommessen, fra Sosialistisk Venstreparti, Rannveig Kvifte Andresen, fra Senterpartiet, Olov Grøtting, og fra Kristelig Folkeparti, Øyvind Håbrekke, viser til at Norge har gode velferdsordninger, spesielt for småbarnsforeldre, da det er tverrpolitisk enighet om at det er viktig at hele landets arbeidsstyrke er i arbeid, samtidig som det er viktig å ha insentiver som holder fødselsraten oppe.

Komiteen er enig i at Norge er i en situasjon der vi har stort behov for arbeidskraft, samtidig som det i mange land både i Europa og verden for øvrig er stor arbeidsledighet, spesielt blant ungdom. Komiteen viser videre til at dette fører til at vi har en økende andel innvandrere i arbeidsstyrken vår, som i hovedsak kommer fra land innen EU/EØS-området. Komiteen erkjenner at det kan være en sammenheng mellom våre gode velferdsordninger og andelen arbeidssøkere som kommer til Norge, men komiteen peker også på at det er nødvendig for en rekke arbeidsgivere å rekruttere arbeidskraft fra utlandet, og denne arbeidskraften er viktig for verdiskapingen her hjemme.

Komiteen viser til at den norske velferdsmodellen er basert på et trepartssamarbeid mellom myndighetene og arbeidstaker- og arbeidsgiverorganisasjonene, og en politikk som innebærer trygghet for arbeid, inntekt og universelle sosiale velferdsordninger.

Komiteen viser til at gjennom EØS-avtalen reguleres arbeidstakers rettigheter, herunder rett til trygdeytelser, og at dette fører til at en arbeidstaker har rett til samme familielytelse for sine barn bosatt annet sted i EØS-området, som om de hadde vært bosatt i Norge. Komiteen viser videre til at økt arbeidsinnvandring til Norge fra andre land i EØS-området dermed fører til at flere benytter seg av sin rett til å eksportere blant annet barnetrygd og kontantstøtte.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, er kjent med at Arbeidsdepartementet har satt i gang en gjennomgang av reglene om medlemskap i folketrygden og eksport av trygdeytelser, og at spørsmålet om kjøpekraftjustering vil bli vurdert nærmere i den gjennomgangen. Flertallet mener derfor det er riktig å avvente konklusjonene fra det arbeidet før det tas endelige avgjørelser på dette området.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at kostnadsnivået for familiene i mange land innenfor EØS/EU er betydelig lavere enn i Norge. Ifølge Statistisk sentralbyrå (SSB) er eksempelvis kjøpekraftspariteten i forholdet Norge/Polen 100/45. Det betyr at for 100 norske kroner kan en kjøpe mer enn dobbelt så mye av de samme produktene i Polen som i Norge, og disse medlemmer mener slike forhold bør vektlegges når offentlige ytelser utbetales.

Disse medlemmer viser også til EØS-ekspert og tidligere regjeringsadvokat Thomas Nordby, som mener det er uproblematisk å kjøpekraftjustere trygdeytelser som går ut av landet. Han mener, ifølge Finansavisen, at en justering etter levekostnader ikke vil virke mot ønsket om fri bevegelse av arbeidskraft som er en hovedsak for EU/EØS-samarbeidet, og disse medlemmer stiller seg bak denne vurderingen.

Disse medlemmer erkjenner at særlig kontantstøtte og barnetrygd er ytelser som er basert på det å bo i Norge, utgiftsnivået for familier og deres mulighet til å sørge godt for sine barn, og det er derfor naturlig å se nærmere på effekten av norske velferdsytelser som eksporteres til land med betydelig lavere kostnadsnivå. Disse medlemmer vil også vise til at Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet og Høyre, ifølge Finansavisen den 21. september 2012, nå er enige om å se nærmere på en kjøpekraftjustering av kontantstøtten og barnetrygden.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en sak for Stortinget om kjøpekraftjustering av kontantstøtte og barnetrygd i forhold til kostnadsnivået i bostedslandet, i løpet av vårsesjonen 2013.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen legge frem en sak for Stortinget om kjøpekraftjustering av kontantstøtte og barnetrygd i forhold til kostnadsnivået i bostedslandet, i løpet av vårsesjonen 2013.

Komiteens tilråding

Tilrådingen fremmes av komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rå Stortinget til å gjøre slikt

v e d t a k :

Dokument 8:14 S (2012–2013) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Robert Eriksson, Vigdis Giltun og Laila Marie Reiertsen om å kjøpekraftjustere kontantstøtte og barnetrygd i forhold til utgiftsnivået i bostedslandet – vedlegges protokollen.

Oslo, i familie- og kulturkomiteen, den 12. februar 2013

Gunn Karin Gjøl

leder

Olov Grøtting

ordfører

Vedlegg**Brev fra Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet v/statsråden til familie- og kulturkomiteen, datert 28. november 2012****Dokument 8:14 S (2012-2013) Representantforslag om å kjøpekraftjustere kontantstøtte og barnetrygd i forhold til utgiftsnivået i bostedslandet**

Jeg viser til brev 12. november 2012 fra Stortingets familie- og kulturkomité hvor det bes om uttalelse vedrørende ovennevnte representantforslag fra stortingsrepresentantene Robert Eriksson, Vigdis Giltun og Laila Marie Reiertsen.

Representantene fremmer følgende forslag:

”Stortinget ber regjeringen legge frem en sak for Stortinget om kjøpekraftjustering av kontantstøtte og barnetrygd i forhold til kostnadsnivået i bostedslandet, i løpet av vårsesjonen 2013.”

Gjennom EØS-avtalen reguleres arbeidstakeres rettigheter, herunder rett til trygdeytelser. Blant annet har en arbeidstaker rett til familieytelser for sine barn bosatt annet sted i EØS-området som om de var bosatt i Norge. Økt arbeidsinnvandring til Norge fra andre land i EØS-området fører dermed også til at flere benytter seg av sin rett til å eksportere blant annet barnetrygd og kontantstøtte.

Som forslagsstillerne er kjent med, har Arbeidsdepartementet igangsatt en gjennomgang av regler om medlemskap i folketrygden og eksport av trygdeytelser.

I den forbindelse vil også spørsmålet om kjøpekraftsjustering bli vurdert nærmere. Jeg ønsker å avvente konklusjonene fra dette arbeidet før jeg tar stilling til ovennevnte representantforslag.